

La PAGESIA Catalana

REVISTA MENSUAL DE AGRICULTURA Y SOCIOLOGIA

Redacció y Administració: Pujada de Sant Domingo, n.º 10, 1.º

Una classe d' agricultors, lliure, independent, ilustrada, disfrutant de benestar pero sobre tot compacta y fidel a les costums dels seus avant-passats, veus aquí el programa que inscribim en nostra bandera. (BREUQUER).

CONDICIONS

Aquesta Revista se publica mensualment ab 16 pàgines de text, destinades a tractar de agricultura y sociologia y qüestions ab elles relacionades.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

La PAGESIA Catalana, sola Un any 1'50 Pesetas
El Tradicionalista y La PAGESIA Catalana. 11'00

» SERVEYS GRATUITS «

Als suscriptors a LA PAGESIA CATALANA se'ls prestarán els següents serveys socials y agrícoles:

1. Informarà sobre qualsevol classe d' obres socials y agrícoles, sindicats, cooperatives, segurs, etc.
2. Indicar y facilitar medis d' implantar aquestes obres, prèvia una visita a la localitat per jutjar ab més concixement de causa.
3. Proporcionar Reglaments, llibres y revistes de qüestions socials y agrícoles, especialment el volumens de la Biblioteca Splariana.

Feines de la temporada

Cultiu del blatdemoro

Donada la gran importància que té el cultiu del blatdemoro, un dels més remuneradors quan se fa com cal en terreny apropiat, havem pensat dedicarhi tot l'article destinat a ressenyar les feines de la temporada.

Pera la veritable regeneració de la nostra agricultura lo primer que caldria tenir en compte es cultivar totes les plantes dins la seva regió propia y en terreny apropiat, aixis per la seva constitució física, com per esser de regadiu ó de secà. La gran variabilitat ab les anyades cullintse regularment uns anys y altres cuasi rès, dependeix forsa, n' es el principal factor, la falta de previsió cultivant en terrenos de secà plantes de regadiu, confiant a la ventura del temps que fassi el resultat de l'anyada. No, aixó no es cultivar rahonablement. La previsió del pagés l' ha de salvar de la variabilitat del temps y ja may ha d' exposar la seguretat de l'anyada a l' inseguretat d' una ó varies sahons que poden venir, aixis com deixar de venir. Y aixó aplicable en general a tot el ram agrícola, ho es d' un modo especial ab el cultiu del blatdemoro. ¡Que n' es de bonich un any que s' ensopegui l' anyada! Conformes, pro en la major part de las pagesies, al menys d' aquí l' Alt Empordá, de cada 10 anys ni solsament un s' ensopega una bona anyada de blatdemoro y tot per falta de plujes a l' istiu. El cultiu del blatdemoro ab aquestes condicions es un verdader desastre económic. Remey? puig senzillament, no cultivar may blatdemoro en terreny que no puga regarse ó al menys que no sia molt frescal. Ja se qu' aixó tindria de portar un cambi en la rotació de cullites establerta en el país, pro precisament aquest cambi es indispensable si volém encarrilar la nostre agricultura pel camí del progrés.

Comenso, donchs, pera oposarme a la práctica generalment seguida de cultivar blatdemoro l' any que li toca indistintament en tota l' heretat. Si no pot disposarse de terreny de regadiu te que guardarse pera blatdemoro el mes frescal y mes fondo, es a dir, el millor. No hi fa rès que s' hi dedique mes petita extensió de terreny, que mentres se cultivi bé se 'n cullirá més aixis que pas semblantne grans extensións. S' ha tenir en compte que 'l blatdemoro ben cultivat es lo que produeix més per unitat de superfície. 70 hectólitres per hectárea, es a dir, passant de 18 quarteres per vessana, no es rès de l' altre mon y hi pot arribar cualsevol pagés intel·ligent.

Partint d' aquesta base d' haber escullit terrenno de regadiu ó al menys molt frescal y de fondo se poden donar dos cassos.

Primer. Quant a n' el camp no hi ha precedit cap cultiu de lleguminoses adobades ab la doble anticipació corresponent, y

Segón. El cas contrari ó siga quan s' alterna el blatdemoro ab una lleguminosa adobada convenientment.

El primer cas s' ha de considerar excepcional, puig que no es may ventatjós el cultiu del blatdemoro, ni de cap cereal, sens alternarlo ab lleguminoses, pro pot molt ben succehir que per un motiu cualsevol se presenti alguna vegada la necessitat de cultivar el blatdemoro ab aquestes desventajores condicions. Allavors es indispensable adobar el terrenno complertament, sens rebaixar, sino que més aviat augmentant, l' adob nitrogenat, puig que 'l nitrógeno representa la sanch del vegetals y comunica a les arrels dels cereals gran forsa extractiva pera despullar de les seves combinacions els principis minerals que necessitan per la seva nutrició.

Pera servirnos de régim pera l' aplicació dels adobs havem de tenir en compte la cantitat de principis fertilisants que les cullites extrauen del terrenno. Segóns l' insigne agronem valenciá Sr. Giner Aliño una cullita de 30 hectólitres per hectárea extrau del terrenno:

Nitrogeno.	51 Kgram.
Acit fosforich.	20 »
Potassa	26 »

Suposant, donchs, un terrenno perfectament equilibrat y apte pera produir 30 hectólitres per hectárea, ab els adobs tindriam que proporcionar al terrenno els principis fertilisants continguts en la anterior fórmula. Els fems ben fets, es a dir, degudament descompostos y sens que per filtració hagin perdut part de la sua riquesa fertilisant, si se completan ab adobs fosfotats, solen produir resultats excelents. Per hectárea poden aplicársenhi 300 qm. ab 200 kgrs. de superfosfat 18-20. En quan a adob químic sol el Sr. Giner Aliño recomaná la següent fórmula:

Sulfat amónich.	100 Kgrs.
Nitrat de sosa	350 »
Superfosfat.	400 »
Sulfat de potassa	60 »

Enterrantho be ab el guret que precedeix a la sembra s' aplican aquets adobs, exceptuant el nitrat de sosa que s' escampará ramanant un més y mitx després.

En el segón cas, ó siga quan el blatdemoro s' alterna sempre ab una lleguminosa, que deu destinarse a forratge, adobada ab la doble

anticipació corresponent, es quan surt verament remunerador un cultiu. Allavors y atenent al tercer principi fonamental del sistema Solari, tan sols deu adobarse ab fems, que representarán l' exponent de la fertilitat, els que resultarà sempre ventatjós completals ab adobs fosfatats.

Quan anyalment se vol sembrar blatdemoro al mateix puesto, pot alternarse ab cualsevol de les lleguminoses anyals d' hivern, com el fench, llovins, fabes, besses, etc. Si s' alterna ab una lleguminosa qu' estigui varis anys al terrenó com l' auserda, el terbol blanc lodineure, etc. pot cultivarse blatdemoro durant tants anys com hi ha hagut sembrada la lleguminosa, advertint que no se considera benefici deixarli mes de tres ó quatre anys. Com a fórmula d' adob quimich pera aplicar a la lleguminosa qu' hagi d' alternar ab el blatdemoro el senyor Figueras en el seu tractat «Cultivo del maiz» aconsella la següent:

Superfosfat. 450 Kgrm.

Cloruro potassich 250 »

Guix 400 »

Empiro, aquestes fórmules d' adob que se donan no deuen considerarse may absolutes, puig que poden y deuen modificarse segons la composició del terrenó y les ensenyances de l' experiència. Per altre part pera buscar la fórmula de la doble anticipació en cada cas particular, sabut es com deu ferse, qu' es calculant valentnos de les taules de la composició centesimal de les plantes, les exigencies en adob de la lleguminosa:

No n' hi ha prou ab els adobs pera obtenir una bona anyada de blatdemoro, sinó qu' es indispensable que la terra estiga ben guretada, ben esponjosa. Si es possible convé donar ab alguns mesos d' anticipació a la sembra una bona llaurada, lo més fondo possible, mentre la fondaria del terrenó ho permeti, puig que de cap manera convé aixecar terra del subsol. Pero la llaurada immediata a la sembra no deu passar may de 25 centimetres.

La época de sembrar el blatdemoro sabut es que comensa a punt ha passat tot perill de fret, del que aquesta planta n' es molt delidada, acostumantse generalment a últims d' abril y durant tot el maig. Per la sembra deuen escullirse les capsas més grosses y boniques de les que solsament s' utilisarán els grans del mitx. També seria bo escullir ab preferencia les capsas de les plantes que n' hagin fetes dos. La sement no deu enterrarse a més profunditat de 5 centimetres.

Donada la ja massa extensió d' aquest article, no parlarem dels treballs culturals que convenen al blatdemoro, que per altre part ja son ben coneguts dels nostres pagesos. Sols advertirem que repetides experiencies d' ilustres agrónoms han demostrat esser molt ventatjós

lo *recalsarlo* com fan tots els pagesos una miqueta intel·ligents.

Hi ha comarques que tenen la pèssima costum d'escapsar les plantes de blatdemoro: es una pràctica del tot perjudicial que deuria abolir-se en absolut.

Com a resúm d'aquest article dirém que pera resultar remunerador el cultiu del blatdemoro deu:

Primer. Cultivar-se sols avinent en terrenos de regadiu ó molt frescals.

Segón. Ha d'alternar-se ab una lleguminosa destinada a forratje que s'hagi intensament adobat ab adobs químichs.

Tercer. S'han d'aplicar els fems al blatdemoro sient ventatjós completarlos ab adobs fosfatats.

Quart y ultim. S'ha de posar el mes exquisit cuidado en tots els trevalls culturals, guretant de la terra, recalssantlo y desterrant la pèssima pràctica d'escapsarlo.

JOAN TORRENT

PASSEIGS PEL CAMP

Primavera galopant

Era una placivola tarda de Mars sens marseijá: sortiren a passeig els tres regeneradors del poble, quan al arribar en plé camp, exclamá lo Sr. Mestre: galopant y avans d'hora ens ha arribat el tems primaveral per no haver hagut de lluytar ab l'Ivern, el cual si ha atacat, ha tocat aviat retirada; si be es de temer que 'ns ataquí mes tart a retaguardia ab perjudici de la massa avansada vegetació.

En efecte, ja comensán a verdejar els arbres; les argelagues ja ens ensenyan les seves grogues flors, y els romanins les branques blanques y oloroses floretas ab gran satisfacció de les trevalledores y útils abelletes.—La veritat es, afegí lo Sr. Rector, que la Primavera ens proporciona plers y esplays nous a mils, com son la hermosura y fragancia de les flors ab tota la varietat, la verdor dels arbres y els cants de les aus. **Desahogu del cor.** Brota l'herba que buscan ab dalé les ovelletes, creixen els sembrats y tot es bonich y alegre; les valls y els collets que s'encatifan de vert taxonat ab floretas de mil colors.—Mireu, continuá Frederich, aquestas violetas en aquet marge del rech, com s'amaguen per no ser vistas, si bé les descobreix la seva exquisita y sua olor... tot dona senyals de resurrecció y de nova vida... Pensem, reprengué Mosen Jordi, ab ternura en el Criador de tanta magnificencia; estimem a Deu que vesteix a les flors ab tanta riquesa, que vesteix els camps, als prats y als boscos, y que alimenta

als moixonets, que també ens proporcionarà lo que necessitem si som agrahits y observem els seus manaments! Mentres xano... xano anavan paseijant y expressant aquets desahogo del cor, arribarem prop d' un camp en el cual atrafagat estava un pagés xarcelant ó be arrencan las malas herbas que creixian casi bé massa, dintre el blat; s' hi acostaren y lo Sr. Rector li alsá el *quin viva*, dientli: sembla Esteba, que hi ha molta herba en aquet blat.

Un tossut com molts. No me 'n parli, que no comprench com semblant blat solzament, han de sortir tantas herbas; casi m' dolen els diners del nitrat que hi som tirat al veurer que serveix per engreixar a n' aquet herbey—Donchs jo no hu extranyo mica, perquè no netejéu la llevor passantla per la *clasificadera* de grà, ni seguiu una bona *rotació*, y en els femers hi van totes les males llevors; y perque no poseu en práctica els sabis consells de la agricultura moderna.—Vosté Frederich té molta fé en lo que llegeix en els llibres y diaris de agricultura, y jo no mes crech ab la meva experiencia—Habeu de sapiguer, Esteba, que lo que llegeixo son experiencia de agricultors que saben y experimentan mes que nosaltres, y que cada dia progresa la agricultura, y si no vos aprofiteu dels progresos anant endevant, cauréu endarrera. Diumenge vindrá un célebre agricultor de la cátedra ambulat *Pere Grau* a donarvos una conferencia agricola y espero no hi fareu falta, donchs ens convé aprendre y no estar tan aferrats a la rutina—No penso anarhi, donchs no m' ensenyará rés de nou, donchs fa anys faix de pagés, y se com m' haig de manejar; además d' aixó dels llibres ne faig poc cas, y fins li jugo qui treurá més quarteras de blat d' un camp—Aquet es el vostre mal, que penseu entendre bé l' art del pagés y no voleu cambiar rés de la vostre costum—Donchs, per aprendrer y progresar, convé estar convensut que no sabéu prou, y que hi ha qui sap més que nosaltres: que va que may haveu apuntat tots els gastos d' un camp y el valor de una cullita?—Ja estariam ben arreglats els pagesos si haguessim de treure comptes; con no 'ns surtiriren bé, hauriam de deixar la terra; y la terra ens manté, surtin els comptes com vulguin—Pero, home, siguém rahonables, si passant comptes, veigeissim que el blat ens surt a 20 pesetas la quartera, y el comprem a 16; y que un altre cultiu ens dona mes bon resultat, lo rahonable es, ó deixar el blat, ó procurar obtenirlo ab mes ventatge augmentant la producció ó disminuint els gastos—Lo que li dich es que tots aquets que 'm volen ensenyar agricultura no 's mantindrian de las terras com nosaltres, perquè no hi posarian tanta suhór—Lo que vos dich que suheu molt y sou burro de treball y no surtiu de pobres, perquè vostre treball no

es intel·ligent; y per aixó no trobeu gust en el hermosíssim art del pagés, ni el feu de molt tan productiu com aquelles nacions y aquells agricultors que ho entenen y posan en pràctica els progressos. En aquet camp hi cullireu unas deu quarteras que contant la llevó, el arrendament, els treballs de treginá, segá y batre y el guano, vos surtirá el blat a quatre duros la quartera y en aquet mateix camp se hi podria cullir 20 quarteras ab els mateixos gastos. Ademés crech que ab zulla ó trapadella abonada segóns el sistema Solarí, encare fora major el negoci;

Sense timó y sens brúxola

Desenganyeuvos, que conrreuhán terras prescindint dels avensos, y no portant comptes, es navegá sens bruxola, sens timó, y malmetre la suhor y el trevall; es volguer anar a peu, y a les fosques poguent anar a caball y ab claror; es volguer caminar ab el sol peu estrope·llat de la pràctica rutinaria, essent aixis que per caminar bé, se necesitan els dos peus—No s' enfadi Frederich; pero permetim que li digui que si bé vosté te mes lletras, jo he tractat tota la vida ab terras y las conech un xich més que vosté y perdoni—Donchs jo tinch un amich que en quatre anys de tractar ab terras dona cent voltas a molts que hi han tractat tota la vida, perque en la granja ha sentat els fonaments de la agricultura y s' ha asimilat las prácticas dels bons agricultors y sab més un bon metje jove, que un curandero vell. Ab aixó Esteba, no sigueu tossut, ni volgueu fer entrar el clau per la cabota, donchs no basta treballar com las besties, sinó que necesitem fer us de la inteligencia y de la rahó. Un altre die ab paciència y constancia vos faré veurer que en aixó de las males herbas se veu el triunfo de la inteligencia sobre la forsa. Continuárem el passeig, y al ser un xich apartats del tossut Esteba, digué lo Sr. Mestre: es una empresa molt difícil, Sr. Frederich, lo fer cambiar a n' aquets pagesos, donchs la generalitat pensan com l' Esteba—Donchs jo estich segú que anirán cambiant per necessitat y per convicció. Vosté y lo senyor Mestre ab els *Passeigs pel camp*, lo Sr. Rector ab decidida acció católich, agrícola y social; y jo manantme les terres y fentlos veurer clá, ab els ulls, las ventatges dels progressos agrícols, ja veurá, com aixó cambiará en bon sentit; ens hem proposat regenerá el poble y ho lograrém ab paciència y constancia ab la sólida educació agrícola, la asociació dels pagesos y el bon exemple dels propietaris vivint en el camp y dirigint com bons agricultors llurs fincas.

CRÓNICA AGRÍCOLA SOCIAL

☞ LA PAGESIA CATALANA, deu una explicació als seus llegidors; pel temps que ha estat encallada. Ben be contra la nostra voluntat havem hagut d'interrompre la publicació una temporadete; les circumstàncies ens hi han obligat. Mes, gràcies a Deu, confiem en que d'aquí endavant se publicarà sense entrebanchs. Y ja que 'l nombre present no te mes que vuit planes, farem de manera que en lo que falta de mes se 'n publiqui un altre nombre també de altres tantes planes.

☞ Segueixen el seu corresponent curs els treballs pera la constitució del *Sindicat Agricol* d'aquesta ciutat. Actualment s'espera la aprobació per el *Ministre de Foment* dels seus estatuts, pera procedir á la definitiva organització de tant important entitat.

☞ Cada dia pren mes increment el moviment social en aquesta diócesis. Els *Sindicats* y demés entitats similars ja existents treballan de ferm y tenim satisfactorias noticies respecte á la constitució de noves associacions en diferents poblacions.

☞ Inmediatament d'haver prés possessió de la *Sede* episcopal de Almeria, el Sr. Bisbe d'aquella diócesis ha fundat un Patronat d'Obrers.

Consultori.—Don J. J.—Li devem una resposta; que també hem de fer extensiva a altres lectors, y anem a donarli desde aquestes planas.

LA PAGESIA CATALANA ha prés aquet nom perque hem de ser homes de la realitat vivent y la realitat es que avuy tohom simpatisa ab lo que 's diu o tira a catalá. Suscriptor hi haurá que per aquet sol motiu pendrà de grat nostra revista, quant d'altra manera pot ser la tiraria a un recó; y no fent el nom la cosa, la més vulgar prudencia y aduch la caritat, dictan que s'esculleixin els medis més conduhents als fins de regeneració social que 'ns proposam.

No será fora de propòsit apuntar que 'l doctor Torras y Bages en son admirable llibre "La Tradició Catalana", capitol II, proba que lo verament catalá es també cristiá; aixís com el solt que copiavem de "La Veu de Catalunya" en el número anterior feya notar l'escayent del títol de nostra publicació, puig que aspira a fer sentir sa influencia en el moviment agricol social de tot Catalunya.

Creuem que aytals explicacions el deixarán satisfet.

Don J. N.—Está molt en lo cert al apreciar las ventajas de las *Caixas rurals*. Aquestas a més d'ensenyar prácticament y estimular la virtud de la economia entre l'jovent principalment, que en sa majoria la desconeix per complet, serveixen per matar la usura, per obrir el camí de ferse 'ls pobres masoverets las bestias llurs en lloc de tenirlas de lloguer pagantne un alt preu, per no tenirse de despendrer del mateix bestiar y grans en temps de baixa per atendre 'ls llurs gastos; y encare farà més la *Caixa*, puig que 'ls facilitarà capital per fer més productivas las sevas fincas ab la adquisició d'abonos químichs, logrant que allá ahont hi cullian 8 quarters n'hi tinguin 12 o 14 o més, y com a consecuencia que puguin eriar també més bestiar, lo qual es aumentar doblement la riquesa.

Per aixó s'ha notat que las *Caixas rurals*, en combinació ab las societats de seguro de bestiar, han doblat el valor d'aquest en una població.

En la edició segona del "Vademecum del propagandista de Sindicatos Agrícolas" páginas 94 y 95 trobará diferents modos de procurarse 'ls capitals necessaris. Es llibre que li aconsellem a vosté y a tots els qui treballan en el camp agricol social: podem proporcionarli; val una pesseta.—R.

J. T. Agullana.—Encare que un xich fora de temps, publiquem el seu treball. No será del tot éstantís.—F.